

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN
NR.4, 38. ARGANG DEC. 2022

KALENDER 2022

DECEMBER 2022

Torsdag den 1. – søndag den 15. januar

Julekalenderudstilling med værker af billedhugger Sophus Ejler Jepsen.

Tirsdag den 6. kl. 19.30 på Vejen Kunstmuseum

Julekoncert med Ribe kammerkor. Entre: 70/90 kr. Bindende tilmelding til tlf. 61615332 og indbetaling på MobilePay: 99705 eller konto: 1551 8715633851.

Søndag den 11. kl. 13 - 16

56. Bukettur til Trolldhebanens spor i Gesten. Mødested: P-pladsen bag Gesten Børnecenter. Drej ad Skolestien fra hovedgaden, 6621 Gesten.

Tirsdag den 13. kl. 16 - 17.30

Musikalsk genfortælling af Mary Shelleys *Frankenstein* i Julekalendereudstillingen ved billedhugger Sophus Ejler Jepsen og musiker Simon Voigt. Se side 10.

JANUAR 2022

Onsdag den 4. kl. 16 - 17.30

Musikalsk genfortælling af Mary Shelleys *Frankenstein* i Julekalendereudstillingen ved billedhugger Sophus Ejler Jepsen og musiker Simon Voigt. Se side 10.

Torsdag den 12. kl. 16 - 17.30

Musikalsk genfortælling af Mary Shelleys *Frankenstein* i Julekalendereudstillingen ved billedhugger Sophus Ejler Jepsen og musiker Simon Voigt. Se side 10.

Søndag den 15. kl. 13 - 16

57. Bukettur. Travetur i Åtte Bjerger. Mødested: P-pladsen ved Åtte Bjerger, Åttevej, 6650 Brørup.

Lørdag den 28. kl. 15 - ALLE ER VELKOMNE

Åbning af med Ejnar Nielsen udstillingen, der kan ses på Vejen Kunstmuseum til og med den 6. august.

FEBRUAR 2023

Onsdag den 1. kl. 19 på Vejen Kunstmuseum

Ordinær generalforsamling for Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn.

Fredag den 3. – kan ses til torsdag den 2. marts Fernisering den 3.2. kl. 16

Udstilling af Anne Østergaards akvareller og oliemalerier på Vejen Bibliotek.

FEBRUAR 2023 - FORTSAT

Søndag den 5. kl. 13 - 16

58. Bukettur. Travetur fra Vittrup Baun. Mødested: Vittrup Baun, Nørre Vittrup 3, 6650 Brørup.

Onsdag den 15. kl. 16 - 17.30

Fyraftens Fordybelse: Charlotte Christensen taler om kvinder i Ejnar Nielsens malerier – se side 4. Entré 75 kr.

Fredag den 24. kl. 19

Musikaften med Tine Lilholt og Klaus Thrane samt en let anretning på Studioscenen, Baugårdsvej 2, Vejen. Entre: 275/325 kr. Bindende tilmelding til tlf. 61615332. Indbetaling til MobilePay: 99705 eller konto: 1551 8715633851.

Uge 7 - Vinterferieværksted - gratis

Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag kl. 11-15 er der Måske-workshop på Vejen Kunstmuseum. Alle er velkomne!

MARTS

Fredag den 3. kl. 10 - 18

Indlevering af værker til censurering.

Lørdag den 4. og søndag den 5. kl. 10 - 16

Åben censurering af indleverede værker.

Lørdag den 11. med fernisering kl. 14 – søndag den 26.

Åben lørdag og søndag kl. 13-17 samt efter aftale. Udstilling af de censurerede værker.

Søndag den 12. kl. 13 - 16

59. Bukettur: Vejen Dambrug og Revsing Plantage Mødested: Vejen Store Vandmølle Dambrug, Vandmøllevej 2, 6600 Vejen.

Onsdag den 15. kl. 16-17.30

Fyraftens Fordybelse: Dorthe Chakravarty taler om Tjenestepigeforeningen og Teresa Nielsen om mælkebøtter som symbol hos Susette Holten – se side 4. Entré 75 kr.

Tirsdag den 21. kl. 19

Koncert med Eskær Trioen på Vejen Kunstmuseum Entre 175/200 kr. Bindende tilmelding til tlf. 61615332 Indbetaling på MobilePay: 99705 eller konto: 1551 8715633851.

Kunst 6630, Rødding

Sydjysk Kunstforening, Galleri 46, Holsted

Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

NYT FRA VEJEN KUNSTMUSEUM

Siden åbningen den 2. juli 2022 har alle museets sale været fyldt med et udvalg af samlingens nu knap 6.000 værker. Nu bliver der lavet særudstillinger i M-huset. Gradvist udvikler vi, hvordan huset fremover lever i en vekselvirkning mellem egen samling og særudstillingerne.

DET "NYE" MUSEUM

Med omvendt forfordeling har de kvindelige kunstnere fået god plads. At vise Niels Hansen Jacobsens kvindelige samtidige har været en del af museets DNA siden 1997-udstillingen om Anne E. Munch. Salene om Birgit Bjerre, Cathinca Olsen og Gabriele Jacobsen står fortsat uændrede. Både et udvalg af Pippi-tegneren Ingrid Vang Nymans alsidige virke og oplevelseslandskabet, der taler til alle generationer, er til rådighed – ligesom museets ældste sale, Keramiksamlingen og vitrinerne med en del af museets samling af statuetter.

Nedtaget bliver særudstillingen, der over temaet Grønland, gennem Niels Hansen Jacobsens venskab med polarforskeren Ludvig Mylius Erichsen fra Ringkøbing, kobledes museets mandlige og kvindelige hovedpersoner. Ingrid Vang Nymans onkel, polarforskeren Peter Freuchen, var blandt dem, der i 1908 måtte rejse hjem uden deres venner Mylius Erichsen, Høegh Hagen og Brønlund. Tak for de gode lån fra Arktisk Institut, der gjorde det muligt!

ÅRETS DECEMBER-UDSTILLING

I M-husets nederste etage, hvor et udvalg af samlingens værker af kvindelige kunstnere har været ophængt, vises fra den 1. december 2022 og frem til søndag den 15. januar 2023 årets sanseudstilling, der præsenteres for de tilmeldte skoleklasser i et samspil mellem billedkunstner Sophus Ejler Jepsen og musiker Simon Voigt. Se side 10-14.

EJNAR NIELSEN-UDSTILLINGEN

Lørdag den 28. januar er der, for første gang siden åbningen, fernisering på en særudstilling. Maleren Ejnar Nielsen, der var en nær personlig ven af billedhugger Niels Hansen Jacobsen, fylder de tre etager i det nye M-hus og den sal i det gl. bibliotek, der rummede Grønlandstemaet. Det er oplagt, for her findes Danmarks største Ejnar Nielsen-samling. Den udbygges med lån fra museer og værker fra talrige, tålmodige private udlånere. Udstillingen er lavet med Den Hirschsprungske Samling, der viste den fra august til december, og hvorfra også lånes en håndfuld Ejnar Nielsen-værker. Med mere plads i Vejen bliver udstillingen her næsten dobbelt så stor. Se side 15-18.

ALKYMISTISK TRÆF

Som optakt til museets 100-års jubilæum i 2024 har det med fantastisk opbakning fra både de medvirkende og fonde været

▲ Stolte kan vi fortælle, at 14-årige Emma Randa, der i årevis har gået i Vejen Billedskole, netop har modtaget Vejen Kommunes Talentpris, mens Nikolaj Hansen modtog årets Kulturpris for sit arbejde med Askov Rytmske Kor - STORT tillykke til jer begge!

▼ Ved Vejen Billedskoles efterårs-fernisering var der et leben ved fiskedammen, hvor man kunne fange flot udklippede fisk fyldt med små slikposer!

▲ Der blev lavet 208 keramikrelieffer til den fælles udsmykning, der på sigt får plads i Vejen Idrætscenter.

▼ Ude på Museumspladsen løser en dreng en af posterne på dyrejagten sammen med sin far.

▼ Ved Billedskolens efterårsferie er Jette Löwén Dall ved at overrække diplomer til et af sine mange tegnehold. Hun underviser næsten halvdelen af skolens elever!

muligt at udfolde et nørdet projekt, der går helt tæt på billedhugger Niels Hansen Jacobsens uortodokse keramik. Nøgler til forståelsen leveres af nulevende kunstnere, der i forsøg med at genskabe hans arbejdsgange på bedste vis formidler keramikens verden. Se side 19-22.

FFF – FYRAFTENS FORDYBELSE DEN FEMTENDE

Med premiere den 15. februar 2023 sættes et nyt skib i søen. Under pandemien blev der i nov. 2020, med behørig afstand, holdt møde om nye formater for arrangementer – drømme om at krydse forskellige fagligheder og måske skabe noget mere interaktivt end det klassiske foredrag, gerne et fyraftensmøde som en slags samtale-salon, hvor der er plads til, at de fremmødte kan spørge ind og bidrage til dagens tema.

De tre F'er kan lede tankerne hen på de syv F'er: fruentimmere, folkehold, fattige, fallenter, fjolser, forbrydere og fremmede, der ved Grundloven af 1849 var udelukket fra at deltage i folkestyret. Med museets fokus på de kvindelige kunstnere indledes med at se nærmere på fruentimmernes forhold:

15. februar: Charlotte Christensen om Ejnar Nielsens kvinder

15. marts: Dorte Chakravarty om Tjenestepigeforeningen

15. april: Lone Kølle Martinsen om kvindelige lægprædikanter

15. maj: Pia Fris Laneth om ordinering af de første kvindelige præster

15. juni: Teresa Nielsen om Ejnar Nielsens blomster

BØRNEKULTUR PÅ TVÆRS – EFTERÅRSTRÆF

Tirsdag i efterårsferien uge 42 har *Børnekultur på tværs* vokset sig stor og stærk - og vejrguderne var med os! Der var et herligt leben i bymidten af børn, forældre og bedsteforældre. Alene inde på museet var der over 500 gæster – og særligt tæt var der i Ingrid Vang Nyman oplevelseslandskabet – mens mange hundrede gik på opdagelse blandt de gode tilbud på Museumspladsen. Der blev lavet 208 relieffer i keramikteltet hos Jette Löwén Dall. De ender som en ny fælles udsmykning i Vejen Idrætscenter. Hos Askov-spejderne blev der løst opgaver og ristet over 200 skumfiduser. Hos Danmarks Naturfredningsforening blev der bagt mindst 425 pandekager og uddelt over 100 børnetatoveringer. 255 løste Vejen lokalarkivs skattejagt i bymidten. I Skulptursalen har over 100 gæster hørt Janus Lynggård fortælle historien om Thors rejse til Udgård. Hundredvis af børn og voksne smeltede voks og dryppede figurer hos Malt Herreds Biavlerforening, mens Vejen Jagtforening uddelte mindst 340 spegepøsemadder, rensede dyrekranier, brækkede vildt og Bliv Naturligvis sendte over 100 børn på dyrejagt rundt på Museumspladsen – og til Byens Brød & Café efter en bolle til belønning. KÆMPE TAK til alle bidragydere for forbilledligt samarbejde!

forlængelse af pandemi-erfaringer har vi i Vejen Billedskole med støtte fra Kulturelt Samråd Vejen testet et nyt tiltag:

VEJEN BILLEDKOLE

I forlængelse af pandemi-erfaringer har vi i Vejen Billedskole med støtte fra Kulturelt Samråd Vejen testet et nyt tiltag:

Billedskolens Eftermiddag – en workshop på tværs af alle billedskolehold. Ud fra semesterets tema "under havets overflade" var der gopleworkshop. Med papirløjdmesteren Sophus Ejler Jepsen som guide blev eleverne den 30.10. sat ind i, hvordan man kan folde, klippe og klamme sig frem til goplens kuplede top. Dernæst var de rustet til at være undervisere ved ferniseringsworkshoppene. Der blev også klippet fladfisk med en slikpose i bugen og et metalpunkt. Til ferniseringen blev de fanget og indholdet fortæret – se, alle børn elsker den slags fisk!

Lørdag den 12. nov. var der fernisering med over 175 deltagere. Der var dukketeater over Bennys Badekar, uddeling af diplomer og badges, taler, udstilling, hyggeligt samvær, snacks og et lille glas, fiskedam og værkstedsaktiviteter. Godt at vi har Lindetorvet til Billedskolens ferniseringsfester!

Tirsdag den 22. november afholdtes Vejen Kommunes Kulturaften på Studioscenen i Vejen, hvor Talentprisen gik til billedskolens 14-årige elev Emma Randa. Hun har i årevis fulgt Jette Löwéns tegnehold og er nu assistent på billedskolens lørdagshold for førskoleelever. Hendes præsentation var stærk med fortællingen om den udvikling, som hendes fantasiunivers har været igennem, og sluttede med en animation, der gjorde indtryk på de mange fremmødte. STORT TILLYKKE til Emma!

ABC PÅ MUSEET – FRANKENSTEINBØGER

Lørdag den 19. november strømmede de skoleklasser, der har deltaget i ABC på museet, til Vejen Kunstmuseum. 267 gæster i alle aldre blev holdvis af museets formidlere først budt velkommen på Lindetorvet med fortælling om projektet og udstilling af klassernes Frankensteinbøger – årets skyggefortælling. Med et skattekort gik familierne dernæst på opdagelse på museet. Eleverne viste deres forældre de kunstværker, der var forlæg for deres bogillustrationer. De begejstrede guider afspejler, at disse 1. classes elever har fået et nært forhold til de billeder, de har arbejdet med – og er blevet fortrolige med museet under klassernes tre besøg på stedet. STOR TAK til Marie Strøm og Sophus Ejler Jepsen for at have udviklet det gode forløb!

TROLDENS HAVEHOLD – EN LYKKE!

På frivilligt initiativ, ført an af Marie Ulsdal, har Troldens Havehold taget form. De beskærer, luer, flytter planter og giver haven den ekstra kærlighed, der skal til ved siden af plæneklippingen og pasning af belægningen, der varetages af haveholdet fra psykiatrien i Brørup. Troldens tjenere spurgte, om det ville være godt med lidt forårsløg? Svaret var selvfølgelig JA! En dag blev aftalt, og vi var heldige: Ovenpå dagsregn var der det smukkeste solskinsvejr til løgplantning. Med 10 sæt hænder var de 600 krokus og 200 andre løg i jorden på én time! Vil du lejlighedsvis gerne være med i arbejdet på Museumspladsen, må du meget gerne sende en mail til mstn@vejen.dk. ■

▲ Ved Billedskolens Eftermiddag er et par af pigerne forevige med goplens halvkugle som hat. Derunder ses lørdagsholdets fine figurer til forestillingen om Bennys Badekar.

▼ Nedenfor er hjælpere i gang med at plante nogle af de 600 krokusløg, som vi glæder os til at se spire.

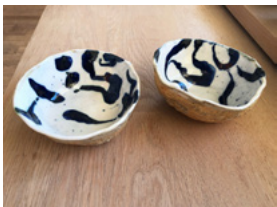

▲ Susan Lange.

▲ Rikke Elgaard.

▲ Sophus Ejler Jepsen.

▲ Kate Kanstrup Nielsen.

▲ Eksempler på keramiske værker, som udloddes ved generalforsamlingen.

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

Onsdag den 1. februar 2023 kl. 19.00 på Vejen Kunstmuseum

DAGSORDEN

- 1. Valg af dirigent**
- 2. Formandens beretning**
- 3. Kassererens beretning**
- 4. Fastsættelse af kontingent for 2023**
Nuværende er 175 kr. pr. medlem
- 5. Indkomne forslag**
Forslag skal være formanden i hænde senest 18. januar
- 6. Valg til bestyrelse**
På valg er:
 - Karen Marie Knudsen (modtager ikke genvalg)
 - Marianne Roland Munch (modtager genvalg)
 - Else Marie Brødsgaard (modtager genvalg)
 Bestyrelsen består i øvrigt af Gunna Kjelstrøm, Peter Simoni, Jan Hansen og Inge Lise Møller Jensen
- 7. Valg af suppleanter**
På valg er:
 - 1. suppleant Susanne Storm (modtager genvalg)
 - 2. suppleant Marie Ulsdal (modtager genvalg)
- 8. Valg af revisor**
På valg er Jan Jepsen (modtager genvalg)
- 9. Valg af revisorsuppleant**
På valg er Elsebeth Boysen (modtager genvalg)
- 10. Orientering om Vejen Kunstmuseum v. Teresa Nielsen**
- 11. Eventuelt**

Efter generalforsamlingen kan man nyde et glas vin, og traditionen tro udlodder vi indkøbte kunstgenstande. Værkerne kan ses på foreningens hjemmeside www.vejenkunstforening.dk under Kunstgenstande markeret med rød stribe. De kan desuden beses på Vejen Bibliotek i januar måned. ■

BILLEDKUNSTNER ANNE ØSTERGAARD

Udstilling på Vejen Bibliotek fredag den 3. februar

– torsdag den 2. marts 2023

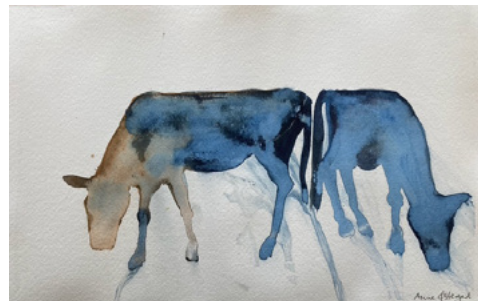
Fernisering fredag den 3. februar kl. 16

MIN MOTIVVERDEN

Min interesse for dyr stammer fra min barndom. Min far havde en dyrlægepraksis på landet. Der var dyr hjemme, dyr på markerne omkring mit hjem, snak om dyr ved middagsmaden. Min far lugtede af de stalde, han havde været i. Jeg elsker stadig lugten af ko.

At følge lærkens sang og søge at spotte den på himlen var en sport, mens jeg cyklede rundt på vejene på landet til veninderne, som boede på gårde rundt omkring. Som voksen har jeg udvidet min interesse for dyr og landskaber. Hvor jeg bor, er der en sø, hvor kalve græsser hele sommeren. Køer og kalve hører til et af mine foretrukne motiver. Koen har fire hjørner, som der synges. Solsortens kamp om æblerne i vinterens løb er et yndet malemotiv.

Da jeg elsker at sidde ude og male akvareller, maler jeg alle mine akvareller på stedet, men om vinteren kan jeg af gode grunde ikke sidde ude. Så maler jeg

CV

Anna Østergaard er født i 1951 og uddannet som billedkunstlærer fra Marselisborg Seminarium 1974–78 samt på Århus Kunstakademi i 1996–1999. Maleri ved Jon Gislason og Anette Olesen.

Medlem af:

BKF

Nordisk Akvarelselskab

ProKK

Spor Kunsten

KKS

se udfoldet cv på:

www.anne-oestergaard.dk

▲ Anna Østergaard: Landskab ved Brabrand sø.

solsorte på lærred. Mine runkne Filippaæbler kaster jeg ud i haven, mens jeg maler fuglenes forskellige positurer.

At male efter model er den bedste måde at holde sin tegnefærdighed vedlige på, så det gør jeg kontinuerligt.

Duers flight som mønster på himlen studerede jeg i Damaskus på et ophold på Det Danske Institut. Duer kan man sidde og skitsere i alle byer, når man er turist.

Mågerne er jeg faldet fuldstændigt for gennem de mange ophold, jeg efterhånden har haft i Kunstnerhuset i Lofoten/Nordnorge. Jeg har ved selvsyn konstateret, at måger ikke kun er larmende asociale skraldespandsfugle, men også er tro og omsorgsfulde partnere gennem et langt mågeliv.

Landskabsmaleriet fascinerer i Lofoten, Svalbard, Island og Færøerne ved sin storhed og i Danmark, særligt ved Vestkysten, ved sin enkelhed. Landskabsmaleri er en gammel traditionel maledisciplin, som jeg tilsyneladende aldrig bliver træet af dyrke.

I 2022 har maleopholdene gået til Færøerne og Lofoten. ■

ESKLUSIV KONCERT MED TINE LILHOLT OG KLAUS THRANE

*Billedkunst og musik, der smelter sammen i en højere enhed.
Fredag den 24. februar kl. 19 med let anretning på
Studioscenen, Baungårdsvej 2, 6600 Vejen*

Kom til en uforglemmelig oplevelse med Tine Lilholt på fløjter og harpe og Klaus Thrane på percussion og trommer! En koncert og forestilling med nærvær, musikalitet, humor og en hel del livserfaring som ingredienser i denne specielle musikalske cocktail.

Siden TINE LILHOLT i 2007 forlod Lars Lilholt Band efter 23 år som fløjtenist, harpenist og meget andet, har hun helliget sig sin egen musik og sine malerier. Det har udviklet sig til en helt ny kunstform, nemlig: "MUSIK – MALERIET". Det vil sige, at et maleri får tilkomponeret et stykke musik, som beskriver stemningen og udtrykket i billedet.

Klaus Thrane, en af Danmarks absolut bedste og mest erfarne trommeslagere, har efter 28 år som trommeslager i Lars Lilholt Band friset sig selv. Han har produceret DREAMSCAPES, som er den DVD/CD, som er grundlaget for denne koncert. Koncerten med denne duo indeholder dog også andre kompositioner fra Tine Lilholts hånd samt instrumentalnumre fra parrets rigt varierede musikalske bagland.

Duoen, som også privat danner par, kan kunsten at kommunikere gennem musikken og efterlader derfor til enhver lejlighed publikum i en stemning af nærvær, eftertænksomhed, afslappet glæde og let underspillet humor. Koncerten giver en mulighed for at få åbnet vinduerne lidt til følelseskammeret. En anledning til at lade vinden hvirvle støvet rundt, så solen kan sende nogle stråler ind til de bagerste hylder og kysse minder til live. Med Tines personlige fortællinger til hvert maleri opstår der en forbundethed med alle andre i rummet, fordi vi alle kender til lige præcis de følelser, hvert stykke musik og maleri fremkalder. Det er 2 meget erfarne musikere, der med sikker hånd tager tilhørerne med på rejse. ■

TILMELDING

Koncertens varighed: 2 x 45 min. Entre: 275/325 kr.

Bindende tilmelding til Jan Hansen tlf. 616115332 med navn og medlemsnummer. Indbetaling til MobilePay: 99705 eller konto: 1551 8715633851.

Arrangeret af Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn.

▲ Et udsnit af Sophus Ejler Jepsens skitseproces frem mod udstillingen. Felterne i farveskalaen udtrykker stemninger eller følelser fra forskellige scener i Frankenstein-fortællingen. Tanken er at udvikle en farveskala som et bud på en genfortælling i sin egen ret.

JULEKALENDERUDSTILLING 2022

En genfortælling af Mary Shelleys *Frankenstein* af Sophus Ejler Jepsen

Af museumsinspektør Marie Strøm

Julekalenderudstilling på Vejen Kunstmuseum har været en årlig tradition siden 1995. Nulevende kunstnere er blevet inviteret til at fylde udstillingens 24 montrer, som dag for dag blev åbnet med de tilmeldte skoleklasser. Påvirket af pandemi og nybyggeri har udstillingen ændret karakter – den er blevet en sanseudstilling. Med afsæt i Niels Hansen Jacobsens hovedværk *Skyggen* tematiseres litterære skyggefotællinger. Sidste år var det Chamissos *Peter Schlemihls forunderlige historie*, i år er det Mary Shelleys *Frankenstein*.

Udstillingen er tilgængelig for alle og kan opleves i M-husets særudstillings-areal, som siden juli har rummet værker af kvindelige kunstnere fra museets samling. Nu må de vige pladsen for at sætte fokus på endnu en kvindelig kunstner, netop den britiske forfatter Mary Shelley, som i 1817 skrev den berømte gotiske klassiker.

► Udvalgte skitser med overvejelser omkring streg versus farve i fremstillingen af henholdsvis figur og baggrund.

SKYGGEMOTIVET I LITTERATUREN

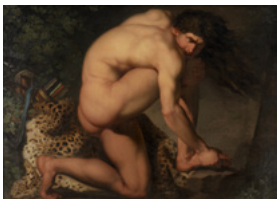
I år inviterer Sophus Ejler Jepsen museets gæster og skoleklasser på besøg i en udstilling med malede fortolkninger af scener fra *Frankenstein*. Ejler Jepsen har fordybet sig i denne 200 år gamle fortælling i dialog med Niels Hansen Jacobsens skulptur *Skyggen*. Med dette værk levendegør Hansen Jacobsen den menneskelige skygge, som rejser sig og får sit eget liv – præcis som H.C. Andersen beskriver det i eventyret *Skyggen* fra 1847, som Hansen Jacobsen med al sandsynlighed har læst og tematiseret i tredimensionel form. Med udgangspunkt i denne skulptur har Sophus Ejler Jepsen gennem en længere periode arbejdet med skyggemotiver i litteraturen, og Frankensteins monster er et af dem.

◀ Et af billedhugger Niels Hansen Jacobsens egne fotos af skulpturen *Skyggen*. Den var første gang udstillet i 1898 på salonen i Paris. Tilhører Vejen Kunstmuseum.

KVINDEN SOM SKYGGEFORTÆLLING

Gennem en interesse for feministisk litteratur fik Sophus Ejler Jepsen bl.a. blik for forfatteren Mary Wollstonecraft – en af de allertidligste kvindesagsforkæmpere, kendt for værket *Et forsvar for kvindernes rettigheder*, 1792. Som datter af Wollstonecraft har Mary Shelley haft indgående kendskab til emnet, og Ejler Jepsen fortæller, at han blev ledt i retning af en feministisk læsning af *Frankenstein*. I hans egen genfortælling er monsteret en kvinde og netop en skyggefigur, som ikke opnår forståelse og kærlighed. En lignende tilgang ses i spillefilmen *Mary Shelley* fra 2017 af instruktøren Haifaa Al-Mansour, den første kvindelige filmskaber i Saudi-Arabien. I filmen fremgår det, at Mary Shelley og hendes søster identificerer sig med fortællingen om tab, død og bedrag og genkender monsterets vrede over at blive forladt. Med et kvindeligt monster i *Frankenstein* observerer Ejler Jepsen, hvordan fortællingen i et feministisk perspektiv bliver symmetrisk. Tidligt i romanen fortæller videnskabsmanden Victor Frankenstein sin livshistorie. Gennem savnet til sin afdøde mor fordyber han sig som en ung mand i medicin og alkymi og når frem til løsningen på livets gåde. Han skaber et monster i sin mors billede [red. Sophus Ejler Jepsens læsning], og heraf kommer monsteret til verden som kvinde, eller snarere en pige, som skal lære at være i verden og i sin monsterkvindekrop. Når vi hører monsterets livshistorie, søger hun omvendt sin mandlige skaber, sin far, og finder Victor Frankenstein efter lang tids søgen og mange trængsler.

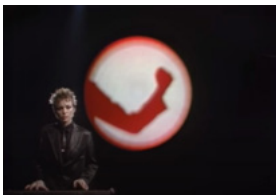

▲ Nicolai Abildgaard: *Den sårede Filoktet*, 1775.olie på lærred. SMK. Sagnhelten Filoktet bliver bidt af en slange i foden, og da hans rejsefæller ikke kan udholde smerterkrigene og stanken fra såret, efterlader de ham alene på en ø. Frankensteins monster efterlades ligeledes alene i verden uden accept og kærlighed.

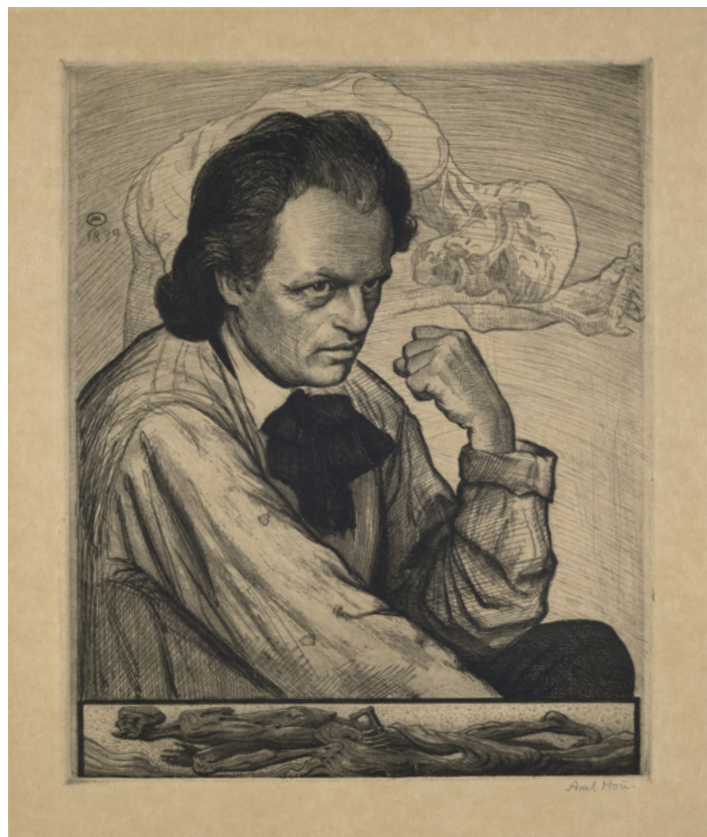
Motiveret af bl.a. Simone de Beauvoirs indflydelsesrige værk *Det andet køn*, 1949, følger Ejler Jepsen tanken endnu videre og foreslår et kønnet blik på Niels Hansen Jacobsens *Skyggen*. Simone de Beauvoir beskriver, hvordan kvinden historisk set har været det køn, som kom i anden række og stod i mandens skygge. Et vilkår som også har gjort sig gældende for kvindelige kunstnere i museets samling, bl.a. Gabriele Jacobsen, hvis virke for første gang belyses i en udstilling på Vejen Kunstmuseum. Ud af skyggen træder kvinden!

MALERIUDSTILLING MED VENLIGE HILSNER TIL KUNSTHISTORIEN

Som Niels Hansen Jacobsen i sit eget sprog har omsat et stykke litteratur til skulptur, går Ejler Jepsen til arbejdet med at genfortælle Frankenstein i en række malede scener og processkitser, som i december måned kan opleves i julekalenderudstillingen. Genfortællingen af *Frankenstein* sker i dialog med motiver og greb fra forskellige kunsthistoriske perioder. Lige nu er han optaget af vekselvirkningen mellem strengen og farven med reference til den vestlige kunsthistories skiftende holdninger til, hvad man anså for det primære i maleriet. Samtidig arbejder han med at udvikle en farveskala, som kan beskrive nogle af de følelser og stemninger, man møder i *Frankenstein*. Ejler

▲ Performancekunstneren Laurie Anderson i musikvideoen til hittet *O Superman*, 1981.

► Axel Hou: Portræt af Niels Hansen Jacobsen, 1899. Radering. Vejen Kunstmuseum. Foto: Pernille Klemp. Bag portrættet ses konturen af Friheden i Aarhundredets Slutning, nederst ses *Skyggen*. Begge skulpturer skabte Hansen Jacobsen i Paris, hvor de blev udstillet på Société Nationale des Beaux-Arts i henholdsvis 1897 og 1898.

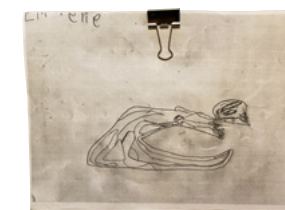
Jepsen fortæller, hvordan han i nogle af sine billeder arbejder med parafrasen som greb, hvor forskellige lag refererer til hver sin periode i kunsthistorien. Nicolai Abildgaards *Den sårede Filoktet* og Axel Hous portræt af Niels Hansen Jacobsen er eksempler på to værker, der afsøges og fortolkes i ét enkelt maleri. I Sophus Ejler Jepsens genfortælling af *Frankenstein* bliver *Den sårede Filoktet* et billede på det ensomme, forladte og misforståede monster, som fyldes af hævngrænselighed. Niels Hansen Jacobsen-portrættet med den knyttede næve og afbildningen af skulpturen *Skyggen* nederst i billedet bliver ligeledes et symbol på hævn – den hævn, som Frankenstein ønsker over sit nådesløse monster, som ender med at udslette alt, han har kært. Som en tredje reference henviser Ejler Jepsen til performancekunstneren Laurie Anderson og hendes hit *O Superman* fra 1981. Mod slutningen af musikvideoen ser man skyggen af en knyttet næve til de foruroligende elektroniske rytmer. Denne reference til performancekunsten taler meget direkte ind i projektet, hvor performancegenren tænkes ind i formidlingstilbuddet til skoleklasserne.

I årets løb har Ejler Jepsen arbejdet med *Frankenstein* i flere forskellige formidlingsprojekter målrettet grundskolen – senest i ABC på museet. Her illustrerede eleverne scener fra fortællingen ved at tegne og male parafraser over kunstværker i museets samling. I nogle af Ejler Jepsens værker vil man kunne se spor af inspiration fra de konturtegninger, som eleverne fra 1. og 2. klasse udførte. Samspeilet mellem formidlingen og hans egen kunstneriske praksis er en integreret del af Sophus Ejler Jepsens virke på linje med dialogen med litteraturen, musikken og kunsthistorien.

MULTISENSORISK FORMIDLING

Formidlingen i årets julekalenderudstilling tilrettelægges i et samarbejde mellem Sophus Ejler Jepsen og musiker Simon Voigt. Sammen skaber de en sanseforestilling af en times varighed med fokus på genfortælling af *Frankenstein* i ord, billeder og musik. Stemninger underbygges gennem lys, lyd og meditation, og værker fra udstillingen inddrages i deres performance. Når Ejler Jepsen agerer *Margareth* (en indledende figur i fortællingen), ifører han sig

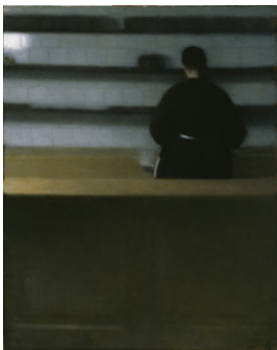
◀ Niels Hansen Jacobsen: *En Trolde, der vejrer Kristenkød*, 1896/1923. Sophus Ejler Jepsen instruerer elever fra Grønvangskolen i konturtegning under ABC på museet.

▲ Konturtegninger af Trolde og *Skyggen* fra ABC på museet.

▼ Sophus Ejler Jepsen i sit værksted med skitseret parafrase af Axel Hous Niels Hansen Jacobsen-portræt. Med en venlig hilsen til Emmelies konturtegning som ses herover.

▲ Vilhelm Hammershøj: *Fra en Bagerbutik*, 1888. Olie på lærred. Vejen Kunstmuseum. Foto: Lars Bay.

► Sophus Ejler Jepsen iført krinoline af rått lærred og plastbånd syet af tekstilkunstner Julie Bach. Ejler Jepsen refererer til kunstneren Sonia Delaunay, som i *Simultaneous Dress* fra 1913 omsatte maleri til tekstil i form af en kjole.

et krinolineskørt, som er syet til udstillingen. Rygvendt med krinoline skaber Ejler Jepsen et levende billede, et *tableau vivant*, af værket *Fra en Bagerbutik* af Vilhelm Hammershøj. Samtidig er krinolinen et billede på en globus – den nordlige halvkugle, hvor den første og sidste del af romanen netop finder sted.

Undervejs fortolker Simon Voigt forskellige musikstykker, bl.a. på tværføljet som er hans hovedinstrument. Som et eksempel er Stings nummer *I Was Brought to My Senses* valgt som lydbillede til det sted i genfortællingen, hvor det spæde monster i kortvarig lykke oplever skoven og naturen med alle sanser. Den billedkunstneriske pendant fra museets samling er Jens Lunds værk *Herrens Herlighed* med sin abstrakte farveeksplosion!

Elever fra grundskolen samt ungdomsuddannelser er inviteret ind til formidlingen, og på tre udvalgte dage i december og januar kan man tilmelde sig *Frankenstein*-forestillingen. Udstillingen kan opleves fra 1. dec. til 15. jan. ■

FORMIDLING I UDSTILLINGEN FOR ALLE
 Forestillingens varighed: ca. 60 min. Entre: 100 kr.
 Maks. 18 tilmeldte pr. forestilling efter først-til-mølle-princippet.
 Tirsdag 13.12.2022 kl. 16-17.30
 Onsdag 04.01.2023 kl. 16-17.30
 Torsdag 12.01.2023 kl. 16-17.30

TILMELDING museum@vejen.dk, tlf. 79966940

EJNAR NIELSEN – LIV & DØD

Af Teresa Nielsen, museumsdirektør

Den store Ejnar Nielsen-udstilling er blevet til i samarbejde mellem Den Hirschsprungske Samling i København – hvor udstillingen har været vist fra slut august til medio december 2022 – og Vejen Kunstmuseum. Her har vi Danmarks største museumssamling på over 60 Ejnar Nielsen-værker og har stået for tilrettelæggelse af udstillingens bog.

At de to museer er gået sammen om at vise Ejnar Nielsen (1872-1956) skyldes, at han står centralt i begge museers samlinger. Dertil er der også direkte personlige forbindelser: Maleren var en nær bekendt af billedhugger Niels Hansen Jacobsen, og i årene 1925-1931 sad Ejnar Nielsen i bestyrelsen for Den Hirschsprungske Samling. Som en kuriositet viser det sig, at maleren i årene 1923-1929 afløste og fulgte i billedhuggerens fodspor som udpeget medlem af Gallerikommisionen, Statens Museum for Kunsts daværende indkøbsudvalg.

EJNAR NIELSEN SAMLINGEN I VEJEN

Samlingen tog sin begyndelse i 1927, da Vejen Kunstmuseum var tre år gammelt. På den store Ejnar Nielsen-udstilling, som Kunstforeningen afholdt på Charlottenborg, købte museet hans fire illustrationer til Karl Larsens fortælling *"Den gamle Mands Barn"*. De to kunstneres venskab blev beseglet fire år senere, da Hansen Jacobsen på sin 70-års dag som gave modtog malerens portræt af Marie Thaarup, dennes første hustru. Det er malet i Firenze i 1902, da de nygifte var på bryllupsrejse. I 1905 forlod han hende, da han havde mødt sin soulmate, svenske Elin Marcus, der blev hans anden hustru.

Siden er samlingen vokset med de gode køb, som daværende kunstneriske konsulent, grafiker Jørgen Rømer (1923-2007), gjorde i 1960'erne og 70'erne med økonomisk støtte fra Ny Carlsbergfondet. Fra 1996 til i år er samlingen vokset med 54 malerier, tegninger, akvareller, træsnit samt broderede og vævede stolesæder. Alene i år har museet erhvervet tre af kunstnerens værker, og et til er på vej som gave fra privateje!

UDSTILLINGEN I VEJEN

Udstillingen fylder de tre etager i det nye M-hus. Nederst indledes med et historisk rids over kunstnerens liv og en række portrætter. *"Den Blinde"*, kronen fra Gjern og *"Enkefrue F"*, der er lånt fra Atheneum i Helsinki, hænger med andre portrætter og en afdeling med Ejnar Nielsens landskaber.

Siden udstillingen åbnede i København, er en del af Ejnar Nielsens tidlige landskaber fra 1891 til 1894 dukket op. De vises med bl.a. kunstnerens store tredelte 1898-tegning fra Gjern, som nu er konserveret til udstillingen.

▼ Ejnar Nielsen: *Den Blinde*, 1896-98. Olie og guld på lærred, 131,5x79,2 cm. Den Hirschsprungske Samling, København.

▲ Ejnar Nielsen: Den syge Pige, 1896. Olie på lærred, 111x164 cm. Statens Museum for Kunst. SMK Foto/Jakob Skou-Hansen.

På øverste etage præsenteres Ejnar Nielsens boghåndværk og hans tegninger, hvoraf museet ejer en fin samling. Den suppleres med lån fra privateje og vigtige lån fra Kobberstiksamlingen på Statens Museum for Kunst - heriblandt hans skitsebog, hvori findes et ark med tidlige blyantsskitser fra 1891.

I høj stueetage i det gamle bibliotek vises en række af Ejnar Nielsens udkast til udsmykning af loftet i Videnskabernes Selskab, hans aldrig realiserede udkast til udsmykning af Københavns Rådhus samt forarbejder og fotostater af hans 1943-udsmykning af Lyngby Rådhus. Tankevækkende malede han midt under 2. Verdenskrig på salens to vægge "portrætter" af de danske vilde planter. Her vises både de konkrete forlæg til hans afbildning af "Sandvaaner", "Røllike" og "Blæresmælde" samt en fin samling, der viser alsidigheden i hans skildring af blomster og planter.

MALEREN EJNAR NIELSEN

Med sit hudløst ærlige nærvær i skildringen af sygdom, fattigdom, handicap, ensomhed, liv og død står Ejnar Nielsen som en af symbolismens uomgængelige hovedpersoner i den danske malerkunst fra tiden omkring år 1900. Mens den franske hovedstad Paris var den europæiske kunstverdens omdrejningspunkt, fandt Ejnar Nielsen sit "Paris" i den jyske landsby Gjern, tre timers vandring nordøst for Silkeborg og under 1,5 timers biltur fra Vejen. Der malede han i anden halvdel af 1890'erne i sine tidlige hovedværker udvalgte borgere fra Gjern-egnen. I mødet med deres livssituationer kom den unge kunstner for alvor til at stå ansigt til ansigt med døden og livets store spørgsmål.

Som en rød tråd gennem alle sider af Ejnar Nielsens virke løber en monumental, tyst enkelthed – i personskildringerne såvel som i landskaberne. Det mærkes allerede i de rensede rum omkring de syge og fortsætter ud i landskaberne, hvor det er svært at forestille sig andet end stilhed og ro, samt i personskildringerne som "Den Blinde" og "Enkefrue F". På én og samme tid er de både nøjagtige gengivelser af modellerne og samtidig skildringer af al-

mengyldige fænomener som blindheden og alderdommen.

DØDEN

Hans kredsen om døden indledtes med maleriet "Den syge Pige", 1895-96 – affødt af besøgene hos og venskabet med Ane Dorothea Kristensen. Den fortsatte og fik sin kunstneriske kulmination i 1897 i det store lærred "Og i Hans Øjne saa jeg Døden". Museets ældre gæster vil genkende det, da maleriet i en lang årrække var deponeret på Vejen Kunstmuseum fra Statens Museum for Kunst – og nu kommer tilbage på visit.

Begge modeller var navngivne Gjern-folk, og begge var de mærket af tuberkulosen på en tid, hvor lægevidenskaben ikke kunne tilbyde nogen form for redning. Uden brækkede lemmer, sår og andre synlige tegn på overlast, er det sin sag at skildre den sidste tid på vej mod døden. Maleren går tæt på de syge. I de spartanske omgivelser kigger beskueren uden kontakt ind på den udmagrede pige. Endnu mere forenklet bliver det i maleriet af den unge mand, der med et tomt blik stirrer frem for sig – uden at møde beskuerens blik. Som en ligkiste anes låget af den store trækiste ved hans side...

Ejnar Nielsens eviggyldige skildring af det enkelte menneske på vej mod døden er både stileret forenklet og samtidig næsten fotografisk nøjagtigt. Malerierne er lige så nærværende i dag som dengang – og har siden kunnet spejle den uløselige situation, da verden stod overfor eksempelvis AIDS-tilfælde i eksplosiv vækst og senest COVID-19-pandemiens hærgen.

BLINDHEDEN & BERIGENDE LYDFILER

Blindheden skildrede han i ikonisk form i maleriet "Den Blinde", 1896-98, om hvilket skuespilleren Asta Nielsen har fortalt: "Dette Maleri havde gjort dybt Indtryk paa mig, og jeg kopierede det direkte i et af Filmens Billeder." Det skete, da hun i 1914-filmen "Den evige Nat" skildrede blindheden – for nogle medborgere et fortsat eksisterende livsvilkår.

Blindhed i dag bringer udstillingen ind i museumssalene i berigende lydfiler, hvor blinde og svagtseende fortæller. Husk under besøget at sætte tid af til at tage hørebofferne og lytte til disse stærke fortællinger – hvad er fx farven grøn, når man aldrig har set verden? I smuk redigering vælder lyden frem, og vi får indsigt, mens blikket frit kan vandre i Ejnar Nielsens malerier. Lydfilerne er lavet af dokumentarist Mette Mærsk, der tidligere har skabt en række portrætfilm til projekter og udstillinger på Vejen Kunstmuseum.

▲ Ejnar Nielsen: Og i hans Øjne saa jeg Døden, 1897. Olie på lærred, 137x188 cm. Statens Museum for Kunst. SMK Foto/Jakob Skou-Hansen.

▼ Ejnar Nielsen: Selvportræt, 1899. Olie på lærred, 66x79 cm. Privateje. Foto: Pernille Klemp.

Bogen om Ejnar Nielsen er en antologi på 264 sider med seks artikler om:

- * Ejnar Nielsens Blindhed
- * Den franske maler Puvis de Chavannes betydning for Ejnar Nielsen
- * Ejnar Nielsens billeder af kvinder
- * Ejnar Nielsens gengivelse af hud
- * Det uhyggelige ved Ejnar Nielsens vægge
- * Ejnar Nielsens interesse for blomster
- * Samt den hidtil mest omfattende biografi (selv om der endnu er meget at fylde på!) og den fyldigste gengivelse af Ejnar Nielsens værker, hvoraf mange aldrig tidligere har været trykt.

▲ Indmuret på Nørre Fælled Skole i København kan man studere i fuld størrelse et af Einar Nielsens udkast til mosaikudsmykningen, som han i slutningen af 1920'erne drømte om at lave til bagvæggen i festsalen på Københavns Rådhus. Schwartz' Legat muliggjorde i 1930'erne, at han i Tordenskjoldsgade realiserede Nordens næststørste glasstiftmosaik i hvælvet under Stærekassen.

Einar Nielsen-udstillingen vises på Vejen Kunstmuseum fra åbningen lørdag den 28. januar kl. 15 til og med søndag den 6. august 2023.

UDSMYKNINGERNE

Det monumentale er også en markant del af en hidtil lidet beskrevet side af Einar Nielsens virke: Drømmen om de store udsmykningsopgaver, hvoraf to blev realiseret: Den ene, Nordens næststørste glasmosaik, kommer man let til at overse i lofthvælvet under Stærekassen i Tordenskjoldsgade i København. Og næsten lige så usynlig er den anden, der kræver særlig adgang til Vielsesværelset på Lyngby Rådhus. De to meget forskellige udsmykninger er fælles om stor enkelhed og strenge kompositioner.

I bogen, der ledsager udstillingen, er der sat fokus på de to udsmykninger, kunstnerens planer for en udsmykning af festsalen på Københavns Rådhus og en række andre hidtil ubeskrevne projekter.

DEN ANVENDTE KUNST & BLOMSTERNE

Endnu en hidtil stort set uberørt side af Einar Nielsens virke er den anvendte kunst. Som en ægte symbolistisk kunstner havde alle sider af det kreative virke Einar Nielsens interesse. Han kunne lige vel arbejde med malerier, forlæg til broderier, vævninger eller sølvsmykker – sågar udkast til granitrelicieffer.

Som middelaldervægtæppernes mille-fleurs baggrunde dukker blomsterne for alvor op i hans malerier sidst i 1890'erne. Smørblomster, Røllike og Kongepenn/Borste står eksempelvis tæt omkring de fem, der i Einar Nielsens største lærred står og lytter til aftenklokkerne, der ringer deres livsaften ind.

I flad, stærkt forenklet, stiliseret form fandt blandt andet Petunia, Tallerkensmækker og Tagetes indpas først i 1900-tallet i hans forlæg til broderede sæder til hjemmets dagligstuemøblement. Forud for sin tid tegnede han i Paris år 1900 piktoqramagtige blomsterkranse til en sølvbroche og et bæltespænde til sin udkårne. De synes mest i slægt med 1960'ernes Mary Quant (født 1930) signaturlblomst og de store blomstertryk Maija Isola (1927-2001) leverede til Marimekko.

Det fortælles, at når den funktionalistiske arkitekt Arne Jacobsen skulle have fred og tanke op, fordybede han sig i akvarelstudier af overdådige blomster og planter. Lidt på samme måde blev blomsterne Einar Nielsens "frikvarter" ved siden af de store alvorlige emner. De vilde blomster samlede han langs grøftekanterne på sommerophold i Gjern. Længe før "Vild med vilje" blev det fra 1910'erne til talrige billeder af blomsterbuketter og botanisk nøjagtige enkeltstudier i blyant og akvarel – og blev fortættet essens i hans nu fredede 1943-udsmykning til Lyngby Rådhus.

Kom og gå på opdagelse i det vildtfavnende livsværk af malerier, tegninger og meget andet, der er lånt fra talrige private hjem og museumssamlinger, og som i sommeren 2023 atter vil være spredt for alle vinde. ■

ALKYMISTISK TRÆF

Af Teresa Nielsen, museumsdirektør

Hvad stiller man op, når museets hovedperson, billedhugger Niels Hansen Jacobsen (1861-1941), som selvlært efterlod et uortodokst keramisk virke, hvis tilblivelsesproces synes umuligt at afkode? Kort inden sin død bad han tilmed om at få sine papirer brændt – og en pligtbetydende slægtning gjorde det! Første omgang allierer man sig med nutidens glaserende kunstnere og dygtige fagfolk, der med det nyeste udstyr kan analysere på materialerne og definere projektet. Næste skridt er finansieringen, hvor det nørdede projekt har mødt stor velvilje. Tilsammen bidrager Statens Kunstfond, Augustinusfonden og A.P. Møller Fonden med 1,3 mio. kr.

Alkymistisk Træf er en flertrinsrakat, der er blevet til i dialog mellem keramikere Ane Fabricius Christiansen, Vinni Hedegaard Frederiksen og undertegnede. Fondsstøtten muliggør tre workshops, en udstilling, et seminar, artisttalks og en bog, der i et lettilgængeligt sprog videregiver kyndige bud på aspekter af Niels Hansen Jacobsens arbejde med keramikken.

Fra foråret 2022 til forsommeren 2024 – når Vejen Kunstmuseum fejrer 100-års jubilæum – indsamles viden om, hvordan Niels Hansen Jacobsen skabte sine på europæisk plan unikke stentøjsværker. Det sker i en nørdet fusion af kunsthistoriske-arkivalske indgange, videnskabelige PMI- og XRF-scanninger, keramikkyndiges faglige erfaringer og empirisk- og videnskabelige afsøgninger af materialer og teknikker.

Niels Hansen Jacobsen var uddannet billedhugger på Kunstakademiet i København. Helt afgørende for hans liv og virke var det tiår, han i 1890'erne boede i Paris. Der startede han med J.F. Wilumsen den danske stentøjshistorie. Keramikken blev den røde tråd gennem resten af hans virke. Det er med sit stentøj, at han er repræsenteret i nordiske kunstmuseer samt i franske og tyske museer i bl.a. Paris, Lille, Berlin, Leipzig, Dresden og Hamborg.

De to første workshops – maj og sept. 2023 – har allerede kastet vigtig ny viden af sig. Deltagerne ses her til højre. De er valgt for deres meget forskelligartede tilgange til især glaserens verden – fra det strengt videnskabelige til det vildt eksperimenterende. Som moderne alkymister søger de efter guld – de vises sten, der kan hjælpe os med at forstå, hvordan billedhuggerens vulkanske keramik blev til.

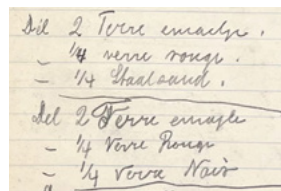

▼ Stående foran Niels Hansen Jacobsens skulptur Modersmålet i Skibelund Krat er de deltagende kunstnere fra venstre: Ane Fabricius Christiansen, assistent Kathrine Kretzschmar, Annelie Grimwade Olofsson, Bente Skjøttgaard, Lise Seier Petersen, Lisbeth Voigt Durand, Anne Tophøj, Katrine Køster Holst og Karen Harsbo. Forrest fra venstre: Ingeniør Mette L. Madssen, Sophus Ejler Jepsen, Pernille Pontoppidan og Vinni Hedegaard Frederiksen.

▲ Konservator Signe Nygaard, keramikker Anne Tophøj og hendes assistent Anna ser på, mens Arne Jouttijärvi laver XRF-scanninger.

▲▼ Bente Skjøttgaard skal til at læse i den ene af de bevarede hæfter med Hansen Jacobsens glasurenotater. Her nævnes bl.a. rødt og sort glas: Verre Rouge og Noir.

PMI-MÅLINGER – VIDENSKABELIG AFLÆSNING

På den 1. workshop fortalte ingeniør Mette Lønborg Madsen fra Nordisk Svejse Kontrol i Esbjerg om, hvordan PMI-scanneren kan aflæse materiales sammensætning på grundstofniveau uden at skade objektet. Med den håndholdte "pistol" blev der lavet målinger af de keramiske værker, som kunstnerne var optaget af. På PMI-målerens skærm ses grundstofferne. Oversigten er en slags formel, der kan danne grundlag for eksperimenter, der måske kan hjælpe med at forklare Hansen Jacobsens fremgangsmåder.

I 2. workshop blev de videnskabelige målinger forfinet med XRF-scanninger. De blev udført og perspektiveret af Arne Jouttijärvi, Heimdal-archaeometry, der har speciale i arkæologisk metal og keramik. Han har de optimale forudsætninger for at give keramikkerne en faglig relevant sparring og refleksion i analysearbejdet.

KØKKENMØDDINGEN SOM GULDGRUBE

En helt anden indgang til forståelsen af Hansen Jacobsens keramik gav amatørarkæolog Karen Thygesen, da hun fortalte om resultater af den udgravning, som hun lavede i sommeren 2019 med Vera Gejl. På over 25 m² i ½ meters dybde kortlagde de hans keramiske affaldsdynger (læs mere på www.vejenkunstmuseum.dk i museets blad Kunst omkring Trollden, K.O.T. 2019, nr. 3). Et par hundrede kilo skærver er udgravet, sorteret og delvist samlet til statuetter og krukker.

Den kasserede keramik fortæller, at billedhuggeren var meget nysgerrig og risikovillig. Han gik egne veje uden fagpersonens indsigt i, hvad man må og kan med leret. Karen Thygesen blev som ung uddannet pottemager. Undervejs bandede hun over Hansen Jacobsen, der øjensynlig ikke konsulterede fagfolk, men affandt sig med svind forårsaget af fx ikke rengjort ler med kalkspringere, for stor forskel i godsets tykkelse eller glasur, der spænder fra 3-12 mm tykkelse.

ARKIVALIER – GLASUOPSKRIFTER

Vel blev billedhuggerens papirer brændt ved hans død, men et par hæfter med glasuopskrifter fra 1920'erne og 30'erne gemte sig bag en skuffe. De blev scannet til deltagerne. En aften blev de læst højt og diskuteret ud fra de deltagende kunstneres erfaringer.

Ordet glas dukkede op i forskellige farver. I tidsskriftet CRAS skrev keramikeren Erik Nyholm i 1981 i en artikel om Hansen Jacobsens keramik, at der blandt dennes materialer var en pose med *tesserae* – de gennemfarvede stifter, der bruges til glasmosaik. Da *tesserae* ikke var tilgængelig en weekend i Vejen, blev der fundet alternativer, så prøver kunne komme i ovnene. Supermarkedet bød på blå weiss-

bier-flasker og mørke, næsten sorte ginflasker. Symbolsk blev indholdet af de to flasker øl fordelt mellem deltagerne, mens gin'en blev hældt over på en anden flaske og gemt til aftenen!

Blandt andre Anne Tophøj og Karen Harsbo pulveriserede det blå og det næsten sorte glas samt henholdsvis en ny grøn vinflaske og en gammel grøn glasskærv fra udgravningen af billedhuggerens affaldsdynger. På videnskabelig vis blev glastypere blandet op i mange forskellige proportionsforhold med forskellige materialer.

EN ARTIKEL – LOKALT VEJENLER

Under 1. workshop arbejdede en gruppe med lokale lerforekomster fra Askov. Normalt siges det, at dansk ler, der kan tåle stentøjsbrænding på over 1200° kun findes på Bornholm. Til alles forundring klarede Askov-leret ganske høj brænding. Men lidt vest for Vejen brændes Gørding Klinker af lokalt rødler til 1250° – gad vide, om den leråre strækker sig under Askov og gennem Vejen?!

Med en særlig interesse for lokale lerforekomster fandt Vinni Frederiksen på internettet en artikel om Askovvejens Teglværk i Vejen. Det fremgår, at Hansen Jacobsen dér lejlighedsvis fik brændt sin keramik – måske inden han omkring 1907 byggede egen ovn i Vejen. Op til 2. workshop viste det sig, at en byggeplads på Askovvej gav direkte adgang til den lokale jordbund. Lige under overfladen består den af et dybt lag fed ler i en blanding af rødler og blåler. Efter aftale blev der hentet flere spande ler. Prøvebrændinger viste, at leret fint klarer 1180°, men smelter ved 1265°.

EMPIRISK FORSKNING

I løbet af de to workshops er der eksperimenteret løs i de nye prøveovne, der er kommet til takket være fondenes støtte. Ovnene blev indviet med referencemateriale til afkodning af Niels Hansen Jacobsens keramiske eksperimenter.

Lisbeth Voigt Durand og Bente Skjøttgaard fulgte i fodsporene af den franske keramikker Jean Carriès, der i Paris var Hansen Jacobsens nabo fra 1892 til sin død i 1894. Franskmandens glasuopskrifter blev offentliggjort i 1910, hvorefter Den kgl. Porcelainsfabrik pludselig kunne lave højkvalitets-brændinger. Som en snu detektiv har kunsthistoriker Merete Bodelsen påvist, at den svenske keramikker Patrick Nordström – der på valsen havde arbejdet i Paris og talte fransk – gik på biblioteket og læste artiklen, der pludselig gjorde de hemmelige stentøjsglasurer tilgængelige.

▲ Under 1. workshop viste det sig, at ler fra Askov kunne tåle ganske høj varme.

▼ Nedenfor trappen ved ovnene står fra venstre Ane F. Christiansen, Vinni H. Frederiksen, Lise Seier Petersen og Lisbeth V. Durand. På trappen står Bete Skjøttgaard med assistenterne Dorte Lehmkuhl (f.o.) og Nanna Skovsgaard (f.n.)

Fotograf Lars Bays foto fra 1981 af glasurposerne.

De gamle glasurposer, som de ser ud i dag.

Prøvebrændinger med Hansen Jacobsens købeglasurer.

Andre deltagere søgte at rekonstruere Hansen Jacobsens glasurer ud fra PMI-målingerne. Der blev også gjort forsøg med at genbrænde materiale fra billedhuggerens affaldsdynger for at se, hvilken varme, de kunne tåle.

Lise Seier Petersen, der arbejder med "smeltestykker", havde fulgt op på Hansen Jacobsens noter om, at han lejlighedsvis opblandede og udsmedede de Seger-kegler, som keramikere ellers bruger til at fastlægge ovntemperaturen. Seks Segerkegler smeltede ud som blade på en blomst.

ULDALLS JERNSTØBERI

Anden workshop blev indledt med besøg på det lokale jernstøberi, der ved grundlæggelsen i 1944 var ét blandt tre i Vejen. Besøget var aftalt, fordi det af Hansen Jacobsens bevarede opskrifter fremgår, at han hentede slagger på det gamle Vejen Jernstøberi. Salgsdirektør Dion Brun gav deltagerne et levende indblik i produktionen, hvor vi så de store smeltedigler og på behørig afstand fulgte støbning med det glohede, flydende jern. Samtidig fik kunstnerne fyldt de medbragte spande og bøtter med slagger, diverse metaller og andre restmaterialer, som måtte have interesse.

Der blev lavet prøvebrændinger med forskellige blandinger af de medbragte materialer. Lisbeth Voigt Durand og billedhugger Sophus Ejler Jepsen brugte hans metalovn til smeltning af fritter til opblanding med materialer hentet på støberiet.

EN UNIK GAVE – BILLEDHUGGERENS GLASURER

Et historisk højdepunkt var en gave, som Vinni Frederiksen medbragte: Ved hændelige tilfældigheder har et lille udvalg af Hansen Jacobsens købeglasurer overlevet på en rejse om keramikeren Erik Nyholms værksted. Hans datter Katrine har nu foræret dem til Vejen Kunstmuseum. Bag på poserne har billedhuggeren gjort sig korte notater som *Gul smuk + eler God Blaus/Blanc tykke[re] end den matte hvide*. I museets nye ovne er der lavet prøver med hans færdige købeglasurer nr. 10, 17, 19 og 22. De er brændt ved henholdsvis 1180° og 1265°. På videnskabelig vis er der lavet brændinger på både flade og skulpturelle emner for at se, hvordan glasurerne arter sig. Dertil er der i de små bakker prøver af ren glasur, der ligner bolsjer. XRF-scanning af de brændte glasurdråber kommer til at give en nøjagtig analyse af grundstofferne. ■

ESKÆR TRIOEN

Koncert tirsdag den 21. marts kl. 19
på Vejen Kunstmuseum

Eskær Trioen, som fejrede 25- års jubilæum i 2019, er et af Danmarks mest erfarne og kunstnerisk sammensmeltede kammerensembler og har gennem mere end 25 år haft en succesfuld koncertkarriere i ind- og udland. Trioen består af de to søstre Julie Eskær, violin, Emilie Eskær, cello, samt deres kusine Charlotte Thanning, klaver.

Trioen er kendt for et medrivende samspil og bevæger sig frit i hele triolit-temperaturen fra de ældste værker til nykompositioner.

Siden trioen i sin tid vandt 1. pris i P2's Kammermusikkonkurrence såvel som priser i flere internationale kammermusikkonkurrencer, har den haft en særdeles aktiv koncertvirksomhed og optrådt i de fleste europæiske lande, inkl. steder som det berømte Concertgebouw i Amsterdam samt i Berlin og Paris. Trioen har desuden optrådt i flere andre verdensdele og var i 2018 på en stor turné i Kina. I anledning af Beethovens 250-års jubilæum (2020) var de tre i trioens solister i Beethovens Triple-koncert flere gange, bl.a. med Sønderjyllands Symfoniorkester.

Eskær Trioen har modtaget en lang række hædersbevisninger og legater som Spies Fondens Musikpris, Van Hauen Legatet og Gurli og Poul Madsens Legat. Trioen har desuden flere prisvindende CD-indspilninger bag sig, bl.a. Brahms' samlede klavertrioer. Alle udgivelser har høstet internationale såvel som nationale anmelderroser og har vundet priser som P2 Prisen for "Årets klassiske CD" og "Årets kammermusikudgivelse" samt kåret "CD of the month" i det internationale musikmagasin "The Strad".

AFTENEN BYDER PÅ VÆRKER AF:

Haydn (1732 – 1809), Stravinskij (1882 – 1971) og J. Brahms (1833 – 97). ■

TILMELDING

Entre: 175/200 kr.

Bindende tilmelding til Jan Hansen tlf. 61615332 og indbetaling på MobilePay: 99705 eller på konto: 1551 8715633851.

Arrangeret af Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn.

INDHOLD

Nyt fra Vejen Kunstmuseum, side 3-5

Kunstforeningens generalforsamling 1. feb. 2023, side 6

Udstilling – Anne Østergaard, side 7-8

Koncert – Tine Lilholt og Klaus Thrane, side 9

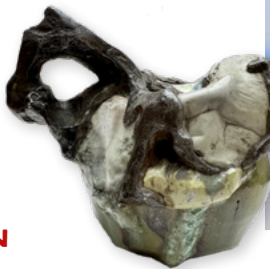
Udstilling – Frankenstein, side 10-14

Udstilling – Maleren Ejnar Nielsen, side 15-18

Alkymistisk Træf, side 19-22

Koncert – Eskær Trioen, side 23

▼ Eksperimenter med iblanding
af knust glas kan måske forklare
nogle af de effekter, som Niels
Hansen Jacobsen opnåede.

FORSIDEN

Forsamlet ved prøvebrændingerne primo okt. 2022 i forbindelse med ALKYMISTISK TRÆF ses uret rundt fra nederste venstre hjørne: Anne Tophøj, der ser ned, Lise Seier Petersen, Ane F. Christiansen, Lisbeth V. Durand, en assistent Anna, Vinni H. Frederiksen, assistent Katrine Kretzschmar, Karen Harsbo og Bente Skjøttgaard.

K.O.T. – Kunst omkring Trolden udgives i samarbejde mellem Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum.

Indmeldelse af nye medlemmer til Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

kan ske til Ingelise Møller Jensen eller på mail: ingelise_jensen@hotmail.com

Kontingent for par: 350 kr. Enkelt: 175 kr.

 Følg med på Facebooksiden: Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn.
Se også foreningens hjemmeside på: www.vejenkunstforening.dk

Indbetaling af medlemskontingent til Danske Bank, reg.nr.: 1551, kontonr.: 8715633851
eller MobilePay: 99705.

REDAKTØRER

Gunna Kjelstrøm

Engparken 6, 6580 Vamdrup

tlf. 29663896

gunna.kj@gmail.com

Marie Strøm og Teresa Nielsen

Vejen Kunstmuseum

museum@vejen.dk

www.vejenkunstmuseum.dk

LAYOUT SKABELON

www.helle-jensen.dk

Medlemmer af kunstforeningen får
bladet tilsendt. Bladet ligger fremme
på museet og sendes til museets
samarbejdspartnere.

Museums- og Kunstforeningen
for Vejen og Omegn
www.vejenkunstforening.dk

Formand

Inge Lise Møller Jensen

Mannehøj 219

6600 Vejen

Tlf. 26373223

ingelise_jensen@hotmail.com

Østergade 4
6600 Vejen
79966940
museum@vejen.dk

Vejen Kunstmuseum
Åbningstider:
Tirsdag-fredag: 10-16
Lørdag, søndag og helligdage: 11-17

**VEJEN
KUNST
MUSEUM**